

Izhaja vsak de-
lavnik popoldneCENE PO POŠTI:
za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVI ČAS

Uredništvo in upravnništvo v Ka-
pitarjevi ulici Štev. 6 — Telefon
uredništva Štev. 50 — Telefon
upravnništva Štev. 328CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.— **DELA VSKI LIST** POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Kulturni boj v šoli — napovedan!

Višji šolski svet je brezdomno na podlagi Pribičevićevih ukazov izdal te dni dve okrožnici, ki oznanjujejo kulturni boj, boj za šolo. V okrožnicah ukazuje višji šolski svet vsem šolam, da morajo gojiti med šolarji sokolsko idejo. V ta namen morajo šole, kjer so telovadnice, dajati sokolom na razpolago telovadno orodje in telovadnice, nasprotno se pa morajo šole posluževati sokolskih telovadnic, če jih nimajo same. Kadar ni prikladen čas za telovadbo, morajo učitelji učencem razlagati pomen sokolstva.

Iz teh dveh okrožnic je jasno, da hoče šolska uprava iz šolskih prostorov, ki jih je s svojimi žrtvami zidala katoliško ljudstvo, napraviti uradne agitacijske lokale za sokolsko agitacijo. Sokolstvo po svojem današnjem programu in delovanju pomeni avantgardo svobodomiselnosti. To se ni nikjer tako jasno pokazalo kot na Češkem, kjer stoji Sokolstvo v odkritem boju proti katoliški Cerkvi. Tam se svobodomiselnici niti ne skrivajo več za plitvi izraz »klerikalizem«.

Sokolstvo na Češkem, služeč ciljem in namenom svobodomiselnosti buržoazije, se je postavilo v prvo fronto proti katoličarom. S pomočjo Sokolov so skušali odpadli duhovniki jemati katoličarom njihove cerkve. Dosegli so, da se je začel prej tako mlačni češki katoličan zbirati in organizirati. Katoliška verska misel na Češkem se nikdar ni tako rasla kot sedaj v boju proti sokolsko-svobodomiselnemu prizadevanju.

Naše ljudstvo o sokolskih ciljih ni več tako nepoučeno, da bi mirno preneslo, kako se v šoli mladini vceplja »sokolski duh!« Zato bo ta odlok šolske oblasti zadel med Slovenci na najostrejši odpor, ki bo toliko silnejši, čim jačji bo Pribičevićev pritisk.

Kdor hoče svoje otroke vzgajati v »sokolskem duhu«, svobodno mu! To on lahko stori in bo sam nosil odgovornost in posledice za to. Toda katoliški starši si take vzgoje svojih otrok ne bodo dali vsiliti.

Nam se zdi, da je šolska uprava s tem odlokom načela brez potrebe vprašanje, ki bo pretreslo vse naše javno življenje. Dvomljivo pa je, če interes države to prenese. Če hočejo gospodje v Belgradu za ljudstvo res kaj koristnega napraviti, naj začno najprvo brezobziren boj proti korupciji, ki jo je centralizem razpasil po naših krajih. Gospodarsko delo, socialna zakonodaja, boj izkoriščanju — to so temelji, na katerih lahko belgrajska vlada poskusi kazati svojo avtoriteto. S tem bo storila za državo delo neprecenljive važnosti.

Toda gospodje za vse to nimajo smisla; boje se tega dela; bankokrati in dobičkarji pa rabijo mamila za nestrpne mase. Zlasti vžigajo v teh trenutkih kulturno-bojne inštitute svobodomiselnega dela ljudstva, misleč, da bo tako pozabljeno in za vedno lahko odloženo gospodarsko in socialno vprašanje med nami.

A molijo se! Krščansko ljudstvo ve, kaj je njegova dolžnost. To dolžnost bo vršilo tudi v tem boju za šolo brez ozira na zgoraj in spodaj!

Prisega ostane nespremenjena.

Zemljoradniki proti poslancem, ki niso prisegli. Kaj bo z uradniki-poslanci.

LDU Belgrad, 22. jan. (ZNU) Na današnji seji odbora za izpremembo poslovniške se je zlasti razpravljalo o členu 8 (prisega). Dr. Spaho (musliman) je predlagal, da se mora člen 8 iz oporunitete ali črtati ali pa tako predrugačiti, da bi strankam, ki niso prisegle, bilo omogočeno sodelovanje pri sprejetju ustave. Predlog dr. Spaha ni bil sprejet. Nato so muslimani še pred glasovanjem zapustili sejo. Tudi predlog zemljoradnika Moskovljevića, naj se prisegže z omejitvijo, ni bil sprejet. Po razpravi, ki je trajala dalje časa, je bil člen 8 s 14 proti 1 glas sprejet in bo ostal tak, kakor je bil redigiran v začasnem poslovniku. Odlok Narodnega vječa o narodnem edinstvu je priznan kot veljaven in se ne morejo dati koncesije nobeni stranki. Na predlog poslanca S. Gjorgjevića bo veljal ta poslovnik dotlej, dokler se ustavotvorna skupščina ne pretvori v zakonodajno skupščino. Šele ta bo sestavila nov poslovnik. Predlog zemljoradnika Popadića, ki je predlagal na večerajšnji seji odbora, naj se razveljavijo mandati onih poslancev, ki bi 15 dni ne prisostvovali sejam skupščine, ni bil sprejet zato, ker ne spada v delokrog odbora. Končno sta Moskovljević in Čeda Kostić zahtevala, da se sestavi poročilo o izpremenjenih členih ter naj se to poročilo takoj da natisniti in predložiti skupščini, ki se sestane najbrže v ponedeljek 24. t. m. popoldne.

LDU Belgrad, 23. januarja. (ZNU)

Uporniki v južni Srbiji.

LDU Belgrad, 23. jan. (ZNU) Ministrstvo za notranje zadeve je naročilo podrejenim oblastim v južnih delih države, naj takoj pozovejo vse upornike k predaji tekom meseca dni. Vsem, ki se bodo predali, bo odpuščena smrtna kazen, ostale kazni, ki bi jih zadele za njihove zločine, pa jim bodo olajšane. Poleg tega se oprostijo vseh kazni za prestopke v času okupacije. Proti onim, ki se ne bodo predali, bodo oblasti ukrenile najstrožje odredbe ter uporabila vsa sredstva, ki jih je ministrski svet odobril kot najuspešnejša.

PAŠIĆ BOLAN.

LDU Belgrad, 22. januarja. (ZNU) — Predsednik ministrskega sveta Nikola Pašić je včeraj obolel in danes ni mogel zapustiti svoje sobe.

Revizija uradniških kvalifikacij.

LDU Belgrad, 22. januarja. (ZNU) Današnji dan se prične delovanje odseka za revizijo uradniških kvalifikacij. V ta odsek so vstopili načelniki vseh ministrstev. Vendar pa bo imel ta odsek samo svetovnalni značaj. Uradnikom, ki zavzemajo višja mesta, kakor jim pripadajo po njih kvalifikaciji, se bodo ponudila nižja mesta, do katerih imajo pravico. Kdor bi nižjega mesta ne sprejel, bi bil odrešen svoje dolžnosti.

ZEMLJORADNIKI IN VLADA.

LDU Belgrad, 22. jan. (ZNU) Po informacijah iz kompetentnih krogov zemljoradniki ne bodo vstopili v vlado. Dvajset točk, katere je zemljoradniška stranka pisмено predložila Pašiću, tvori samo pogoj, s katerim se zemljoradniki zavežejo, podpirati vlado pri sprejetju ustave.

Nezadovoljnost trboveljskih rudarjev.

Z izidom premožarskega štrajka delavstvo ni zadovoljno, kar je čisto umljivo. Osebito takozvani ministerialni komisiji delavstvo ne zaupa. Delavstvo si je tisto komisijo predstavljalo čisto drugače.

Kakor poroča uradni dopisni urad, sta se v soboto oglasili pri vodji deželne vlade za Slovenijo dr. Leonidu Pitamicu deputacija Trboveljske premožarske družbe in deputacija rudarjev. Obe deputaciji je sprejel vodja dr. Pitamic. Deputacija Trboveljske premožarske družbe kakor tudi deputacija delavstva sta se pritožili in protestirali proti sklepom ministerialne komisije, ki je določila nove mezde za trboveljsko delavstvo. Zastopniki družbe so poudarjali, da bodo po novih mezdah prejeli rudarjev v Trbovljah veliko večji kakor prejemi rudarjev v Velenju; delavci pa so zopet poudarjali, da so z odredbami ministerialne komisije precej prikrajšani. Trboveljska premožarska

družba je razen tega protestirala proti formalnemu postopanju ministerialne komisije, ker je v Trbovljah vršila revizijo in zasliševala družine funkcionarjev, ne da bi bilo pri tem navzoče tudi ravateljstvo. Vodja deželne vlade dr. Pitamic je obema deputacijama izjavil, da nima deželna vlada prav nobenega vpliva na ministerialno komisijo, ker je popolnoma avtonomna. Trboveljska premožarska družba kakor tudi delavstvo se bosta pritožila proti postopanju ministerialne komisije na ministrstvo.

Delavstvo rudnika v Karmelju pa stoji še vedno v stavki. Podjetnik Jakil se noče pogajati s stavkajočimi, ampak le s stavkolomci.

Kapitalistična objestnost tu in tam onemogoča, da bi se delavstvo pomirilo. Vlada pa s to gospodo postopa v rokavicah. Zakaj kapitalistov noče poslati v vojaške suknje toliko časa, da se omehčajo?

Nov puč na Reki.

LDU Berlin, 23. jan. (DUNKU) »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Lugana: Bivši italijanski poslanec Zanella je izvršil poizkus, da bi se s pomočjo častnikov nasilno polastil Reke. Uporniki so razorožili straže pred uradnim poslopijem in zasedli eno vojašnico. Po srditem boju, ki je za-

hteval več mrtvih in ranjenih, so vojašnico osvojile redne čete. Radi te zarote je reška vlada naročila generalu Ferrariju, naj zasede mesto z vojaško silo, kakor to določa dogovor v Opatiji. Včeraj je prišlo na Reko 750 karabinerjev in 150 infanteristov.

Bosanski poštni uradniki pridejo na Slovensko.

LDU Belgrad, 23. januarja. (ZNU) V ministrstvu za pošto in brzojav se izdeluje ukaz o premeščanju bosanskih uradnikov v Slovenijo. Največje število bo premeščanih v Maribor in Ljubljano.

Finančno ministrstvo brez ministra.

LDU Belgrad, 23. januarja. (ZNU) Dr. Voja Marinković noče sprejeti prej listnice finančnega ministra, dokler se vprašanje subotičke afere ne razpravlja v demokratskem klubu. Tudi dr. Voja Veljković in Kosta Kumanudi ne želita prevzeti te listnice. Medtem pa zahteva dr. Milorad Drašković, sedanjí zastopnik finančnega ministra, naj se vprašanje popolnitve tega važnega resorta reši čimprej, ker se posli v finančnem ministrstvu kupicijo in je treba storiti potrebne priprave za novi proračun ter podvzeti energične korake za izboljšanje naših financ.

ZA PREHRANO REVNIH KRAJEV.

LDU Belgrad, 23. jan. (ZNU) Ministrstvu za prehrano je odobren kredit 2 milijonov dinarjev za prehrano okupiranih krajev Dalmacije in Istre.

LDU Belgrad, 23. jan. (ZNU) Ministrstvo za prehrano zahteva, da se od 20 milijonov dinarjev, ki jih je kabinet dovolil za prehrano pasivnih krajev, da 1 milijon dinarjev za siromašne kraje v južni Srbiji.

NASILJA ITALIJANOV.

LDU Belgrad, 23. januarja. (ZNU) Posamezni poslanci iz Dalmacije dobivajo neprestano iz okupiranih in drugih krajev pritožbe radi postopanja italijanskih oblasti napram našemu narodu v še neosvobojenih krajih. Med mnogimi pritožbami je prišla tudi ta, da donu Josipu Gerčiću s Korčule, ki je moral pobegniti na Telesak pred italijanskim nasiljem, niso dovolili, da bi se vrnil k umirajoči materi. Gerčić se je obrnil na italijansko poveljstvo s posebno prošnjo ter je zanj posredoval tudi opat na Korčuli. Italijanske oblasti pa so mu odgovorile, da ga bodo aretirale, če prekorači demarkacijsko črto. Župniku je umrla mati, ne da bi jo videl.

GOSPODARSKA POGAJANJA Z NEMČIJO.

LDU Belgrad, 23. jan. (ZNU) Delegati nemške vlade pri pogajanjih za sklep trgovinske pogodbe odpušajo jutri v Berlin, da sprejmejo potrebna navodila od svoje vlade. Prva redakcija trgovinske pogodbe

je izdelana na podlagi največjih medsebojnih ugodnosti.

BREMENA NEMČIJE.

LDU Pariz, 23. jan. (Havas.) Obnovitvena komisija je priobčila listo dobav, ki jih je Nemčija izvršila do 31. decembra 1920, to se pravi v prvem letu, odkar je stopila v veljavo versailleska mirovna pogodba. V imenu obnovitev je Nemčija dobavila 17.818.640 ton premoža, 19 ton amonijakovega sulfata, 2.635.729 brutto ton ladijskega prostora, 38.730 ton gradiva za rečno brodogradnjo, 360.167 komadov živine, 6.802.558 kg semen, 10.787.827 kg barvil, 57.823 kg farmacevtskih izdelkov, 4571 lokomotiv, 129.555 vagonov, 500 tovornih avtomobilov, 40.000 kg železniškega gradiva, 131.505 strojev za izdelovanje orodja in 515 podmorskih kablov. Komisija je izjavila dalje, da so številke, ki jih je Nemčija pred kratkim objavila in kjer je cenila vsoto, ki jo mora po mirovni pogodbi plačati, za 20 milijard mark v zlatu, veliko previsoka.

DOGODKI NA ŠPANSKEM.

LDU Perpignan, 23. jan. (Havas.) Madridski časopisi javljajo, da je osebe neke papirnice, ki so ga hoteli odpušiti, tovarno zapalilo. Požar je papirnico popolnoma uničil. Škoda je velikanska.

LDU Madrid, 23. jan. (Havas.) »Epoca«, glasilo ministrstva, meni, da bo ministrski predsednik v ponedeljek stavil kralju zaupno vprašanje. Stavkajoči uradniki finančnega ministrstva pojdejo v ponedeljek zopet na delo.

Politični dogodki.

+ Viri demokratskega fonda. Demokratski razpolagajo z milijonskim strankarskim fondom, ki jim omogočuje zlasti vzdrževati celo krdelo istov, in to tudi tam, kjer nimajo nobenega somišljenika. Iz kakšnih virov se je natekel ta fond, odkriva novosadska radikalna »Zastava«, ki pozna demokrate od blizu. Ta list piše v uvodniku 22. t. m.: Ko je Pribičević prišel v Belgrad in se povsnel na ministrsko stolico, je bila njegova in njegove tovarišije prva skrb, da vse svoje podrepnike spravijo na javna mesta in ustanove fond za »demokratsko« strankarsko propagando. V ta fond prispevali — bodisi že radi ali neradi — izvozniki, liferanti, bankokrati, tihotapci, konfidanti, kuferasi in sploh vsi mogoči ljudski gulitelji in vsi, ki so to ali ono potrebovali od vlade. — Na takem »fonda« je utemeljena »demokratska« stvar; ni čuda, da od nje ne prihaja za ljudstvo in državo ničesar dobrega.

+ Ščuka. Dr. Tavčar je mojster v politični žurnalistiki. Pero mu teče v krepkih in širokih potezah, ki vsekakor niso vselej popolnoma pravilne in natančne, toda vselej iz-

razite. Naravnost neizpriljiv je v prisposodbah, ki se mu kar vsipajo iz peresa. Na njih ima očitno sam največje veselje in ne gleda mnogo na to, ako so točne in pravične, da so le krepke in pestre. Večkrat se mu kaka taka prisposoda izvrstno posreči. Sem spada na vsak način njegov primer Svetozarja Pribičevića s — škuko. Kakor znano, je bil dr. Tavčar nekaj časa poslanec v konstituenti in je preživel par tečajov ali ka li v Belgradu. O svojih belgrajskih vtisih poroča sedaj v »Slov. Narod« v podlistkih, in opisuje tu tri brate Pribičeviće. O Svetozarju piše takole: »Brat Svetozar je minister, in lahko se reče, človek, ki je najbolj osvojen — samo Stojan Prčić morda lahko z uspehom tekmuje z njim na tem polju — na slovanskem jugu. Med vsemi Pribičevići je menda najmanjši, in če ima kaj talenta, kovati dovipe, mi tudi ni znano. Tudi nima temnosivih pogledov svojega brata Milana, pač pa tiči v vsej mali osebnosti nekako živo srebro, tako da ne mora sedeti dolgo časa na enem prostoru in da šviga sem in tja kakor škuka, če preganja svoj plen, ki si ga je izbrala v vodi. Kadar prične govoriti, govori mirno in hladno, prav kakor bi strasti v njem ne bilo: ali medklici ga hitro razburijo, potem pa je jezen, a ne zagovarja svojega stališča s posebno spretnostjo. Je-li Svetozarju Pribičeviću namenjeno, da se bo v Jugoslaviji izklesala iz njega historična osebnost, o tem ne morem soditi, ker moža premalo poznam. — V drugem je pa, kakor rečeno, škuka v demokratskem klubu, ki neprestano šviga sem in tja.« — Dr. Tavčarju moramo biti za ta opis Svetozara Pribičevića v imenu tistih, ki ga ne poznajo, hvaležni. Sedaj bodo vedeli, kako neznatna veličinica je tisti mož, ki nosi na svojem ščitu dvojce, kar ogromna večina jugoslovanskega ljudstva odklanja in sovraži: centralizem in kulturni boj. Svetozar Pribičević ni državnik niti politik, ampak enostavno — škuka, ki šviga za plenum. Škuka more biti pač nevarna neumnim političnim mrenjam in drugim takim rjham, ne pa možem, ne pa zrelemu ljudstvu. Pribičevića bo prej ali slej zmetla usoda kakor vsako škuko.

+ Rdeči militarizem. Moskovski komunistični diktatorji kljub vsem mirovnim pogodbam ne razpuste rdečih čet in vzdržujejo še danes sedem front: severno s štabom v Vologdi; severozapadno s štabom v Petrogradu; zapadno s štabom v Smolensku; jugozapadno s štabom v Odesi; južno s štabom v Simferopolju; vzhodno s štabom v Rostovu in kavkaško s štabom v Ekatarinodaru. Raven tega stoji rdeče čete na turkčastanski in dveh sibirskih frontah. Jasno je, da boljševiki sploh ne mislijo na demobilizacijo, ker vedo, da jih ljudstva ne marajo in da bodo ohranili oblast le dotlej, dokler jo bo držala rdeča armada.

+ Ruska reakcija v Belgradu. Belgrajska »Republika« priobčuje sodbo Denjkinovega glasila »Opšte Delo« o ruskih krogih, ki zastopajo tačas rusko stvar v Belgradu. List pravi, da so to sami najhujši reakcionarji, caristi in starinski birokrati, prava »čezvičajka« — izredna komisija po boljševiškem sistemu. Ruski belgrajski odbor je namestil sto svojih ljudi, ki ničesar ne delajo, a dobivajo podporo, ki je namenjena za revne in brezposelne ruske begunce. V njem imajo besedo ljudje zloglasne skrajne desnice iz nekdanje Rusije.

Dnevni dogodki.

— Imenovanje v zdravstveni službi. Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro nas obvešča, da je zadnje tozadevno obvestilo popraviti v toliko, da sanitetni referent dr. Demeter Bleiweis-Trsteniški ni bil imenovan namestnikom sanitetnega šefa, temveč le vnapreden v V. činovni razred.

— Grmada v ognju. Včeraj, 23. januarja popoldne je nastal na drugem vrhu Smarne gore, t. j. Grmadi, gozdni požar, ki se je brzo širil in obkrožil s plamenom v kratkem času ves vrh. Kako je požar nastal, še ni znano. Izključeno ni, da je zažgal po neopredelnosti kak posetnik Grmade, katera je štela včerajšnjo lepo solnčno nedeljo obilo obiskovalcev. Obiskovalci hribov in gozdov, pazite na ogenj in ne metajte gorečih cigaret od sebe!

— Zborovanje obrtnikov v Belgradu. LDU Belgrad, 23. januarja. (ZNU) Včeraj se je končalo zborovanje obrtnikov, na katerem se je sklenilo, da se vrši kongres obrtnikov iz vse države v Novem Sadu. Pri obrtnikih iz province se je pokazalo nezadovoljstvo nad delom belgrajske centralne, ker je pri 27 milijonih dinarjev, določenih za obrtnike, nastal primanjkljaj na škodo obrtnikov iz province. Razdelbe dotacij bo izvršila obrtna zbornica, ki se v to svrhu sestane 1. februarja.

— Poštne znamke. Ministrstvo za pošto in brzojav objavlja, da ostanejo poleg novih poštних znamk nekaj časa tudi še stare poštne znamke v veljavi.

— Ubegli razbojnik. Iz splitske ječe sta nedavno pobegnili razbojnika Ujević in Zuzulja in znova začela izvrševati svoje hudobije v Imotski Krajini. Sumi se, da sta onadva umerila tudi kanonika Lavrinčevića. Vlada je razpisala na glave razbojnikov 10.000 krun nagrade.

Naš listek.

Za naš listek »Zadnji dnevi v Pompejih« se vzbuja povsod silno zanimanje. Na mnogoštevilna vprašanja odgovarjamo, da pričnemo roman priobčevati jutri, dne 25. januarja.

Roman bo v slovenskem prevodu, kolikor se da neskrajšan. Opustili bomo le razne dolge opise, ki čitatelja le motijo. Za začetek pa so krajši opisi potrebni, da čitatelj spozna šege in navade Rimljanov ter zanimivosti starih rimskih mest. Roman je poln napetosti; čim bolj se dejanje razvija, tem bolj se kupičijo dogodki.

Zelimo, da bi se čitatelji na tej lepi povesti ne le zabavali, ampak tudi vzgajali ter navduševali za vse dobro in pošteno, kakor so to delali junaki prvih krščanskih časov.

Tedanja kakor današnja doba sta bili polni socialnega in moralnega zla. Le ena misel je bila tedaj rešilna in le ena bo rešilna tudi sedaj — krščanstvo v besedi in dejanju!

Ljubljanski dogodki.

lj Poroka. V novi zasilni cerkvi (baraki) sv. Frančiška v Sp. Siskih je bila v soboto, dne 22. t. m. prva poroka. Poročil se je g. Anton Križaj, kovinski strugar z gđe. Natalijo Batišič. Novoporočencema želimo obilo sreče. — Ker je ta cerkev od Šiškarjev zelo upoštevana, in zlasti ob nedeljah in praznikih v obilnem številu obiskovana, bo prvemu zgladu sledilo gotovo še več drugih.

lj Komedija v enem aktu. Prejeli smo Pozorišče: pisarna-carinski oddelek. Gosp. carinik v zaupnem razgovoru z dvema ljubkima ljubljanskima goskama. Tri stranke čakajo že od 2. ure popoldan na rešitev deklaracij ter se z nervoznostjo opirajo na uro, ki kaže 5 minut pred pol 5. Ob pol 5. uri je blagajna zaprta in jutri je nedelja: tekla bo stojnina in ležarina. Najmlajši izmed njih se ojunaci, stopi pogumno pred g. carinika, ter ga milostno prosi za rešitev deklaracij. G. carinik zardi; toliko predzrnosti se ni nadejal. Vendar spriči prijetne družbe preмага svojo jezo ter milostno odgovori: »Počakajte, jaz ne morem vse na enkrat (!!)« Gospodična se namuzne, nagne svojo nežno glavico k svojemu vljudnemu vis-a-visu ter ga vpraša, če pride na »Sokolsko«. Razvije se živahen dvogovor, ki bi trajal še dolgo, ko bi ga ne bil prekinil v veliko veselje vseh treh strank prihod g. nadzornika. — Iz miznih predalov so letele deklaracije in knjige mehanično na prazne mize, svinčniki so zavzeli svoje ozke prostore za ušesi. Uradniki so s pravcato vestnostjo študirali težke carinske paragrafe(?) Stranke v smeh. Pri gospicah pritajeno hihitanje. G. carinik je postal višnjevo rdeč. Vzel je urno v roko deklaracijo in pisal — pisal. G. revizor ga opozori na napake; ni čuda, kdo bi vse na enkrat mislil. — Gospodje uradniki gledajo na uro. In nekdo zakliče: »policijska ura«, seveda šele potem, ko so utihnili koraki oddaljujočega se g. nadzornika. Kdo bo dela? Stranke samo tri, uradnikov devet. — Deklaracije so gotove. G. uradnik vzame deklaracije za gospodično — in jo nese na blagajno. Par zaljubljenih pogledov, nato ljubko slovo z besedašni: »Na svidenje zvečer na »Sokolski«! — Zahtevamo, da se že enkrat za vselej končajo v uradu te in slične komedije v ogromno škodo strank in konsumentov, ki trpe vsled velike ležarine in stojnine. Komedije se lahko vrše in nadaljujejo, nimamo nič priti temu — »magari« pri »Sokolski«! J. G.

Naša društva.

d Rokodelski dom. Danes bo predavanje o jako zanimivi tvarini. Vabimo člane naših organizacij. Predavanje se prične ob 8. uri.

d Ljubljana, Sv. Jakob. — Jutri ob 6. uri zvečer se vrši širša seja odbora. Bratje člani se naprošajo, da se seje gotovo udeležijo. — Predsednik.

d Šentjakovski Orel priredi v nedeljo, dne 30. januarja točno ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« zabavni večer z javnim nastopom. Pričakovati je polnoštevilne udeležbe.

d Orliški krožek Sv. Jakob ima jutri zvečer v prostorih prosvete širšo sejo.

Katoliški obzornik.

* Sv. oče o tretjem redu. Pred kratkim je sv. oče Benedikt XV. sprejel številno deputacijo tretjerednikov iz škofije Frascati. Ob tej priliki je omenil, da je v encikliki 5. t. m. naročil vsem škofom, naj 700 letnico III. reda sv. Frančiška povsodi slovesno praznujejo. Sv. oče je izrazil željo, naj bi se III. red povsodi razširil, ker je v njem najboljšje sredstvo, da se v družine in družbo povrneta mir in sloga, da se med ljudmi zopet obude bratski odnosi in se duhovni pomire.

Širite „NOVI ČAS“

Socialni vestnik.

o Invalidsko šolo so 20. t. m. otvorili v Zagrebu.

o Varstvo porodnic in dojenčkov v Zagrebu. Zagreb je prevzel na poprišču socialnega skrbstva v Jugoslaviji vodilno vlogo. Dobrodela in socialna društva se snujejo in združujejo v svrhu uspešnejšega dela v močne zveze, vrše se enkele, poklicane oblasti se z najboljšo voljo udeležujejo praktičnega in teoretičnega dela socialnega skrbstva. Zagreb ima danes že nekaj socialnih ustanov, za katere so se sicer tudi pri nas že pred leti delale priprave, a se niso izvedle. Tu mislimo predvsem na društvo »Materinstvo«, ki oskrbuje potrebne porodnicam domačo nego. Društvena oskrbnica pride z dnem poroda v poročnično hišo in tu tekom štirih ceih in šestih poldni neguje porodnico in novorojenca, poleg tega pa oskrbuje tudi celo gospodinjstvo: kuha, pere, pospavlja in nadzoruje ostale otroke, tako da je vsa družina dobro oskrbljena. Tako je omogočeno poročničarji, da si dovolijo tako potrebni počitek. Društvo je sedaj od vlade dobilo znatnejšo podporo in hoče svoje delo razširiti. Ob tej priliki je želelo zvedeti za mnenje zdravniških krogov ter je sklicalo enkele, katere so se udeležili poleg zdravnikov tudi zastopniki oblasti. Enketa se je na predlog prof. Dursta izrekla za to, da naj se kolikor mogoče vsaka porodnica napoti v deželno poročnično, ki je vzorno urejena in ima vedno dovolj prostora na razpolago. Za čas materine odsotnosti od doma pa naj v družini oskrbujejo gospodinjstvo in otroke oskrbnice »Materinstva«. Stroške za porodnice v poročnični morajo prevzeti bolniške blagajne. Za bolne dojenčke je poskrbljeno v mestnem otroškem ambulatoriju, ki sprejme vsakega bolnega dojenčka. Poleg tega je enketa pozvala mestno občino, naj osnuje še več zavetišče za gojence t. j. takoimenovanih »jalslic« ali »koljevka«. Poverjeništvu za socialno skrbstvo pa naj v dogovoru s podjetniki poskrbi, da se v vsakem podjetju, ki zaposluje nad 50 delavk, uredi dnevna »koljevka« za delavke, ki doje. Po raznih krajih mesta naj se prirede poučna predavanja za noseče in doječe matere, kar prevzame »Materinstvo«. Tako enketa. Naj še omenimo, da nudi društvo »Materinstvo« svojim varovankam tudi potrebno pravno pomoč, posebno, kjer treba nezakonskega očeta prisiliti, da vrši svojo dolžnost.

Vdove in sirote.

Ko je potihnil bojni metej, ko so prenehale prasketati puške in doneti topovi, ko so se začeli narodi polagoma vračati zopet k plodovnemu delu mirnega časa — takrat smo šele prav opazili posledice, katere je zapustila svetovna vojska. Pomanjkanje, glad, skrbi in trpljenje je prenašalo naše ljudstvo v svetovni vojski; trpelo je za interese aristokracije in kapitala.

Ko se je leta 1918 iz razvalin avstrijskega cesarstva porajala nova mlada država, se nain je zdelo, da so se odprla vrata pred nami v lepšo bodočnost, mislili smo, da bo konec trpljenju in bedi. Stoletja smo bili sužnji tujcu in pozdravljali smo osvoboditev naše domovine. —

Beda, pomanjkanje, revščina! To troje je ostalo našemu ljudstvu, to troje mu je najzvestejši spremljevalec, to je dedščina, katero je zapustila svetovna vojska našemu ljudstvu.

Največje žrtve vojne pa so vdove in sirote. Pogledimo širom naše domovine in videli bomo tisoče in tisoče našega ljudstva, ki životari v moralni in telesni revščini. Pogledimo v zaduhlo izbo uboge vdove, kjer je stisnjena številna deca, gladna, raztrgana in zapuščenca! Vdova dela in se trudi od ranega jutra do poznega večera, da preživi sebe in deco. Ko pa od truda in napore oslabi, ko ji poidejo moči, da bi preživljala svoje otroke, kaj pa potem? Nihče je ne pozna! Bedna odpira vrata iz urada v urad in prosi pomoči, a povsodi sliši samo pomilovanje in lepe besede. Ali naj živi vdova, ki ni kriva sama svoje nesreče, od pomilovanja, ali naj živi od solz, ki jih pretaka v skrbi za svoj in svoje družine obstoj? Deca pa tava brez nadzorstva po cestah in prosjači, da si uteši glad. Ali naj vzraste iz te dece, ki je pripuščenca sama sebi, ki je brez prave vzgoje — pošten in zaveden narod, ali naj bo ta deca up in nada države?

Ni nam treba opisovati bede in revščine, v kateri živi sto in stoline vdov in sirot, kajti vidimo jo sami. Vse navdušenje, vsa narodnost, katero ob vsaki priliki izražamo — je prazna, ako bomo samo gledali, kako umira naše lastno ljudstvo v revščini, kako tirajo današnje razmere našo mladino — sirote, v moralni in telesni pogin. Ne sme nam zadostovati, da nimamo v srcu svojo narodnost in ljubezen do ljudstva in jo izražamo tam, kjer ne hasne nikomur — temveč pokazati moramo svojo narodnost s tem, da pomagamo ljudstvu dvigniti se iz revščine, ki ugonablja naš narod. Vrzimo iz svojih src trdovratnost in sebičnost, in otinimo naše vdove in sirote muk in trpljenja, katere morajo prenašati kot največje žrtve svetovne vojske.

Da se odpomere bedi in revščini, v kateri žive vdove in sirote, se je osnovala »Zveza vdov in sirot za Slovenijo« v Ljubljani. Dolžnost naša je, da zvezo, katere namen je pomagati vdovam iz trpljenja in bede ter rešiti

dece pogina in delovati na to, da vzraste iz nje pošten, zaveden narod — tudi podpiramo. Pristopajmo vsled tega kot člani k tej zvezi, podpirajmo jo po svojih močeh, ne pozabimo naših vdov in sirot pri prireditvah in zabavah!

Vsak najmanjši dar je dobrodošel. Pošilja naj se na: »Zveza vdov in sirot za Slovenijo« v Ljubljani, Mestni trg št. 11. II. nadstr.

Gospodarstvo.

— Plačujte davke pravočasno! Trg. in obrtna zbornica poroča: Davkoplachevalce vseh vrst nujno opozarjamo, da v lastnem interesu plačujejo davke pravočasno. Po razglasu delegacije ministrstva financ z dne 9. maja 1920 se pobirajo kot eksekucijske pristojbine za zaostale davščine v Sloveniji in Dalmaciji sledeče pristojbine: Za opomin od vsake polne krome 4 vinarje, za rubežen 4 vinarje od vsake polne krome, za prodajo dva vinarja od vsake polne krome. Opominjevalne in rubežne pristojbine zadenejo torej vsako zakasnitev v občutnem znesku. V primeru zakasnelega plačila zadene stranko trdo novo breme.

— Vžigalna vrvice. Urad za pospeševanje obrti ima nekaj vžigalne vrvice na razpolago. Interesenti naj priglasiyo svoje potrebščine najkasneje do 1. februarja pri omenjenemu uradu, Dunajska cesta 22.

— Tečaj za luženje (bajanje) v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti je priredil v ni-zarski delavnici na državni obrtni šoli dvadnevni tečaj za luženje, katerega je zaključil v petek popoldne.

SVETOVNA GOSPODARSKA KRIZA.

Zadnje dni je govoril zapadnonemški veleobrninik Peter Klockner na velikem shodu lotariškega rudarskega in plavzarskega društva. Med drugim je govornik dejal: Pričenja se velika gospodarska kriza, ki se je že pojavila v Ameriki, na Angleskem in ki tudi trka na vrata Francoski, Belgiji, ki bo obiskala tudi Nemško in bo prinesla naši državi pomanjkanje denarja in veliko brezposelnost.

Te strašne besede je smatral del javnega mnenja za pretirane. Pa vendar vsa znamenja kažejo, da Klockner ni preveč črno slikal, ampak prav bistroumno napovedoval neizogibno gospodarsko krizo vsega sveta. Prav takih misli je tudi prof. Hoetul v svojem tedenskem gospodarskem pregledu, objavljenem v »Kreuzzeitung«, svetovna lista »Temps« in »Voss. Ztg.« pišeta, da je napačila svetovna gospodarska kriza. Hoetul piše, da so razgledi na svetovno gospodarsko krizo za svetovno politiko najvažnejši dogodke na koncu starega leta in prvi nadalje: V Belgiji, na Francoskem in Angleskem je ta kriza, ta baisse, v polnem tečaju. Javlja se v velikem padanju nakupovanja in v omejitvi potrebščin. Dokazujejo jo prepolnjena skladišča vsakovrstnega blaga, nastala stagnacija v obrtnem gibanju in v zaposlenosti in v padanju cen. Z eno besedo: Velika gospodarska kriza najostreje izrazitost je pred durmi. Gospodarski prevrati, do katerih je privedla svetovna vojska vse vojskujoče se narode — bedisi zmagovalce, bedisi premagane, so začeli pritiškati z vsoto težo na vse in jih siliti v posameznih strokah narod. gospodarstva, k solidarnosti, ki ima morda negativno obliko, zakaj medtem vsi same trpe. A te posledice so zadele tudi nevturalce, v Evropi in onstran morja. Po vsej pravici lahko govorimo o svetovni gospodarski krizi, kakršna je bila samo še v gospodarskem prevratu ob početku novega veka, ko so začela kazati svoje uspehe velika odkritja in iznajdbe, ko so se odkrila velika bogastva dragih rud. Gotovo je, da bo premaganje današnje krize potrebovalo daljšo dobo in uravnava cen se ne povrne več na svojo mero iz leta 1914. To je glavno jedro vsega tega! Vojne posledice so strašno zadele svetovno gospodarstvo in so ga spravile iz ravnotežja, kar se je pokazalo v izpreminjavi kurzov in cen. Cene se bodo umirile šele tedaj, ko se bo v vsem svetovnem gospodarstvu pokazalo, da so se cene za blago vsakdanje potrebe ustanovile. V tem oziru bodo odločevale prekomorske pokrajine, deloma kakor obrtno ozemlje, deloma kakor dobavne dežele sirovin, ki niso toliko trpele zaradi vojske kakor mi. Take dežele so Japonska, južno ameriške republike, navsezadnje tudi severoameriške države, Kanada i. dr. Odločilen vpliv bodo imele zato, ker bodo skladišča izdejkov rečenih dežel za bodoče stanje cen merodajni regulatori. Zdej smo torej ob začetku razkrojnega procesa svetovnega kapitalizma. Vprašanje je le, ako pridemo dovolj naglo iz današnjega tavanja v neplodovitih plitvinah politične in socialne teorije do koristnega, praktičnega dela. Samo pozitivno delo in vzajemna pomoč nas more rešiti splošne katastrofe, ki bo v prvi vrsti in najhujše zadelo premagane, a ne bo prizanesla tudi zmagovalcem, ki se niso znali uživiti v svoje nove odnose, ampak delajo naprej v pogubni naivnosti neizkušenih ljudi.